

ЕКОНОМІЧНИЙ ТЕРМІН ЯК ФОКУС НАУКОВОЇ МОВИ: РЕЦЕНЗІЯ НА ВИДАННЯ «ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ СЛОВНИК» А. Г. ЗАГОРОДНЬОГО, Г. Л. ВОЗНЮКА¹

Харчук Лілія Валеріївна,

кандидат філологічних наук,

доцент катедри української мови

Національного університету «Львівська політехніка»

liliia.v.kharchuk@lpnu.ua

orcid.org/0000-0003-0063-1956

Активізація світових об'єднувальних процесів, наукові й технічні досягнення в різних галузях людської діяльності, безсумнівно, зумовлюють поступальне ускладнення і бурхливе розширення суспільної функції мови як визначального засобу оброблення, зберігання й передавання наукової, фахової, науково-технічної інформації. Цей еволюційний процес, звісно ж, вимагає вивчення історії та джерел формування галузевих термінологій, їх склад і структуру, особливості функціонування, впорядкування й унормування.

Як слушно зауважив Л. Полюга, словники в історії української культури, особливо в часи національного гноблення, були супутниками національного відродження, підтримували стан духовності народу, самобутність національної мови, сприяли розширенню сфер її використання (Полюга, 1992).

Сучасна українська економічна термінологія – це складна й багатогранна система, яка є кількісним, надзвичайно важливим і невіддільним складником сучасної української літературної мови; це система назв економічних явищ і понять, що функціують і в економічних сферах, і в законодавстві, і в діловій документації, і як ґрунт термінологічної бази економічних наук. Тому можна стверджувати, що свідченням рівня розвитку будь-якої держави, її національної свідомості загалом та економічної свідомості зокрема, національної культури в конкретних її проявах – інтелектуальної, мовної, правової та політичної – є пильна увага до термінології та її розбудови, ступінь опрацювання та впорядкування, стан і глибина наукового вивчення (Харчук, 2022: 84).

Варто зазначити, що поповнення словникової бази економічної галузі пов'язано з постійною взаємодією низки відповідних наук та царин економічного життя – фінансів, менеджменту, маркетингу, права, виробництва, оподаткування, аудиту, управлінського обліку, біржової діяльності, статистики, страхування тощо.

Вагомими лексикографічними працями за часів Незалежності України, коли українська лексикографія набула стрімкого розвитку, є фундаментальні словники та енциклопедії, які впорядкували авторські колективи на чолі з Анатолієм Загороднім і Геннадієм Вознюком. Авторитетними серед наукової спільноти є понад 30 видань та перевидань лексикографічних праць, які створили та уклали ці науковці. В усіх термінологічних словниках автори зреалізували комплексний підхід до презентації термінів та їх тлумачень, подали вичерпну енциклопедичну та довідкову інформацію, що, безсумнівно, посприяло систематизуванню та внормуванню сучасної української економічної терміносистеми.

Виняткової уваги заслуговує «Фінансово-економічний словник» авторства А. Загороднього, Г. Вознюка, вперше виданий 2005 року у Видавництві Львівської політехніки. 2021 року

¹ Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. Четверте видання, доопрацьоване та доповнене. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. Том 1 (А–Й). 604 с. Том 2 (К–П). 608 с. Том 3 (Р–Я). 480 с.

вийшло друком четверте, доопрацьоване та доповнене видання «Фінансово-економічного словника» у трьох томах.

З часу проголошення Акта незалежності України в 1991 році розпочинаються активні процеси українізації в усіх сферах діяльності, зокрема й в освіті. Саме в ці часи й розпочинається спільна робота над розбудовою української економічної термінології під проводом висококваліфікованого професіонала в економічній царині Анатолія Загороднього і талановитого філолога Геннадія Вознюка.

Нагальна потреба в оволодінні новочасною нормативною термінологією, особливо в час кодифікації та стандартизації наукової термінології, стрімкого і повсякчасного її поповнення лексичними одиницями на позначення нових реалій дійсності викликало створення, подальше поповнення та вдосконалення «Фінансово-економічного словника» (далі – ФЕС).

За типом лексикографічних видань словник належить то тлумачних і вміщує понад 12000 термінів і їхніх визначень, що, порівняно з першим виданням (2004 р.), збільшено майже вдвічі. У передмові до першого видання укладачі зазначали, що словник є одним із перших українськомовних видань такого роду й, отже, певною мірою спробою експериментальною. У кожному наступному перевиданні спостережено, що у словнику відбито постійні й безперервні пошуки в царині української фінансово-економічної термінології, яка завжди перебуває в процесі поступу і розвою, через що повсякчас відгукується на мінливі реалії повсякденної практики, постійно оновлюється і поповнюється все новими і новими лексемами та визначеннями. Отже, в кожному перевиданні словника автори фіксували дійсний стан сучасної фінансово-економічної термінології, водночас намагалися коректувати окремі терміни й терміносполуки, увідповіднювати їх зі словотворчими засобами української мови, і що важливо – уникати недоречних іншомовних впливів, але й при тому зберігати конструктивну інтернаціональну основу давнозапозичених термінів, що ввійшли до складу й адаптувалися в українській мові (Фінансово-економічний словник, 2021: 3; Харчук, 2022: 96).

Як зазначають укладачі, пропонована лексикографічна праця охопила проблематику фінансової системи держави, місцеві фінанси, фінанси підприємств, фінансування і кредитування підприємницької діяльності, банківську справу, інвестування та інвестиційний аналіз, цінні папери і фондовий ринок, страхування, митну справу, податки, оподаткування, податкове планування, грошовий обіг, фінансове планування, аналіз фінансового стану підприємств, фінансовий менеджмент, міжнародні фінанси, бухгалтерський, податковий та управлінський облік і звітність, аудит, торгівлю, маркетинг, рекламу, економічну кібернетику, теоретичну та прикладну економіку та інші підсистеми економічної галузі (Фінансово-економічний словник, 2021: 3). Як бачимо, перелік проблематики ФЕС зі сфери фінансово-економічних відносин не є вичерпним, тому можна стверджувати, що в межах цього словника створено єдину узгоджену та досить повну термінологічну систему з основних і суміжних питань з урахуванням специфіки фінансово-економічних відносин (Харчук, 2022: 94). Створюючи цей словник, авторський колектив ставив собі за мету зробити видання універсальним і корисним для широкого читача: для фахівців-практиків, для науковців, аспірантів, студентів тощо. В основі словника лежить багатюща джерельна база (653 одиниці), а саме: численні наукові монографії, енциклопедії, навчальна література (підручники, посібники), законодавчі акти, довідкові видання, наукові статті з фахових часописів і матеріали періодичних видань тощо.

Кожна словникова стаття містить наведений в алфавітному порядку український заголовний термін або термінологічну словосполуку та вичерпний опис його понятійного обсягу. У глосарії презентовано і найпростіші терміни, і більш складні професійні поняття, професіоналізми, а також жаргонізми, які стосуються різних галузей економіки. Саме таке поєднання, безперечно, визначає виняткову актуальність і неабияку потребу для якнайширшого кола користувачів, забезпечує інтерес і початківців, і професіоналів як до праці універсального характеру (Харчук, 2022: 95).

Для складних термінів-словосполук, які розташовано за принципом опорного (стрижневого) слова, подано їхні видозміни з найуживанішим порядком слів із зазначенням відповідної словникової статті, наприклад: *ВИГРАШНА ОБЛІГАЦІЯ* – див. *Облігація виграшна*; *ЕЛЕМЕНТИ РЕЛЬЄФНІ* – див. *Елементи захисту паперових грошей (цінних паперів)*; *НЕПРЯМЕ ПЕРВИННЕ РОЗМІЩЕННЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ* – див. *Розміщення цінних паперів первинне непряме* тощо. До окремих термінів, що є складниками узагальнених понять, подано визначення через вказівку на окрему словникову статтю до цих визначень, наприклад: *ДУХОВНІ БЛАГА* – див. *Блага*; *АУКЦІОН АНГЛІЙСЬКИЙ, АУКЦІОН ГОЛЛАНДСЬКИЙ, АУКЦІОН ЗАКРИТИЙ, АУКЦІОН ВІДКРИТИЙ* – див. *Аукціон*; *ВІДОМІСТЬ ОБЛІКОВА* – див. *Відомість* тощо. Якщо економічний термін є багатозначним, ці значення окремо розтлумачено у словниковій статті з цифровими індексами, наприклад: *ДІЯЛЬНІСТЬ БРОКЕРСЬКА* – 1) посередницька діяльність між продавцями і покупцями в процесі здійснення операцій із товарами, цінними паперами, валютою; 2) здійснення біржових операцій на доручення та коштом клієнтів за комісійну винагороду; 3) підприємницька діяльність на ринку цінних паперів, яка передбачає реалізацію цивільно-правових угод із цінними паперами за договором комісії або договором доручення (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 1: 362).

Майже до всіх термінів-запозичок укладачі подають етимологічну довідку, часом досить розлогу. Серед запозичених економічних термінів у словнику презентовано чимало давніх запозичених лексем з класичних мов (латинської і грецької), які поступово адаптувалися в мові і стали невід’ємним складником економічної терміносистеми, наприклад: *РЕВЕРСІЯ* (від лат. *reversio* – повернення) – 1) передавання векселя в заставу для одержання позики; 2) тимчасове передавання кредиторів цінностей для забезпечення зобов’язання; 3) повернення майна первісному власникові) (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 3: 22); *ДЕБЕТ* (від лат. *debet* – від винен) – ліва сторона бухгалтерських рахунків, що служить для відображення господарських операцій методом подвійного запису (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 1: 306); *НЕГОЦІАНТ* (від лат. *negotians, negotiantis* – торгівець) – гуртовий крамар, який торгує великими партіями товарів переважно за межами своєї країни, комерсант (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 304); *ПРОЛОНГАЦІЯ* (від лат. *prolongo* – продовжую) – продовження терміну чинності договору, угоди, векселя, позики, повноважень (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 593); *РЕПРИВАТИЗАЦІЯ* (від лат. *re...* – префікс, що означає зворотну або протилежну дію, і *privatus* – приватний, особистий) – повернення у приватну власність державного майна, що раніше належало приватним власникам і було націоналізоване. Те саме, що й денационалізація (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 3: 74); *ФОНД* (від лат. *fundus* – дно, основа) – 1) запаси, ресурси, нагромадження, капітал; 2) кошти, чи матеріальні цінності, накопичувані з певною метою; 3) організація чи установа, що розпоряджається грошовим або матеріальним фондом. Може функціонувати на громадських засадах, але обов’язково має бути юридичною особою (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 3: 367) тощо.

Багато економічних термінів запозичені з європейських мов, що також презентовано з етимологічними розширеними довідками в рецензованому словнику, наприклад:

– з французької: *АВАНС* (від франц. *avance* – випередження); *АФІНАЖ* (від франц. *affinage* – очищувати); *ВЕРІМЕНТ* (від франц. *virement* – повернення); *АФЕРА* (від франц. *affaire* – справа); *КОНОСАМЕНТ* (від франц. *connaissance*, від *connaitre* – знати, бути поінформованим); *СЕНЬЙОРАЖ* (від франц. *seigneurage* – право сеньйора); *ФОРФЕЙТИНГ* (від франц. *forfait* – підряд, поставка); *ФОРС-МАЖОР* (від франц. *force majeure* – непереборна перешкода); *ФРАНШИЗА* (від франц. *franchise* – вільність, привілей) тощо;

– англійської: **БЮДЖЕТ** (англ. *budget*, букв. – торба, гаманець); **КОНСАЛТИНГ** (від англ. *consulting* – консультивання, від лат. *consulto* – раджусь); **ДЖОБЕР** (від англ. *jobber* – біржовий маклер); **ДЕФОЛТ** (від англ. *default* – невиконання зобов'язань); **ДИЛЕР** (від англ. *dealer*, букв. – торговець, перекупник); **ЛІНКІДЖ** (від англ. *linkage* – зв'язок, від *linking* – поєднання); **РЕЙДЕРСТВО** (від англ. *raid* – набіг, раптовий напад); тощо;

– італійської: **ІНКАСО** (від італ. *incasso* – виторг, збір); **АВІЗО** (від італ. *avviso* – повідомлення, попередження); **ВАЛЮТА** (від італ. *valuta, valeo* – маю силу, коштую); **ДИЗАЖІО** (від італ. *disaggio* – утруднення); **ЖИРО** (від італ. *giro* – оборот, переказ векселя); **ІНКАСАЦІЯ** (від італ. *incassare*, букв. – класти в ящик); **ІНКАСО** (від італ. *incasso* – виторг, збір); **КВИТАНЦІЯ** (від італ. *quietaza* – розписка про отримання); **КОНТРАБАНДА** (від італ. *contra* – проти і *bando* – урядовий указ); **РЕКАМБІО** (від італ. *recambio* – зворотний вексель); **НОСТРО** (від італ. *nostro* – наш, тобто наш рахунок) тощо;

– голландської: **БОДМЕРЕЯ** (від голланд. *bodemerij* – застава судна) тощо;

– німецької: **БУХГАЛТЕР** (нім. *buchhalter*, від *buch* – книга, *halten* – тримати); **ВЕКСЕЛЬ** (від нім. *wechsel* – вексель, зміна, обмін); **ГЕШЕФТ** (від нім. *geschäft* – справа, підприємництво, торговельна операція, угода, фірма); **ДАМНО** (нім. *damno*, від лат. *dumnum* – збиток); **ФРАХТ** (нім. *fracht* – вантаж) тощо.

Як відомо, кожна мова повсякчас збагачується новими лексемами і термінами зокрема, тому, як і для будь-якої галузевої терміносистеми, запозичення у фінансово-економічній термінології є цілком закономірним явищем. Водночас зазначимо, що, на думку більшості мовознавців, це має відбуватися на тлі збереження своєї мовної ідентичності та національної специфіки галузевих терміносистем. Звідси виникає питання доцільності / недоцільності використання запозик. У сучасному термінознавстві чітко простежуються дві тенденції: до нормативного збереження національної самобутності мови і до термінологічних запозичень, з наявною обов'язковою спільною умовою – номінувати спеціальне поняття точно і повно. Щодо проблем адаптації чужословів у системі української фінансово-економічної термінології Г. Вознюк слушно зауважував, що треба реально враховувати і втілювати багаті термінотворчі можливості, традиції й адаптувальні властивості української мови: «коригувати окремі терміни й терміносполуки, увідповіднювати зі словотворчими засобами української мови, уникати недоречних чужомовних впливів (безперечно, зберігаючи водночас конструктивну інтернаціональну, у джерелах – латинськомовну, притаманну багатьом європейським мовам, основу численних термінів, яку вже віддавна прищеплено й адаптовано в українській мові)» (Вознюк, 2016: 49). Отже, на думку мовознавця, потрібно виявляти розумний протекціонізм стосовно національних мовностилістичних форм і засобів, щоб не спотворювати системи своєї мови і не порушувати її гармонійного розвитку.

У цьому контексті хочемо зазначити, що автори «Фінансово-економічного словника», осягаючи проблеми варваризації економічної термінології, запропонували кілька шляхів для пристосування запозичених термінів до норм сучасної української мови. Зокрема, до деяких термінів-запозик укладачі запропонували однослівні українські відповідники із синонімічним значенням із запозиченим, або питомим компонентом/компонентами складеного терміна, тим самим використали лексичну адаптацію, наприклад: **ліцитація** – аукціон земельний; **дефолтер** – позичальник; **кредитор** – позикодавець; **рентабельний** – прибутковий; **сорт** – татунок; **цедент** – страховик; **цесіонарій** – перестраховик; **гонорар** – авторська винагорода; **асоціація** (спілка) банків; **пін-код** – номер ідентифікаційний персональний; оподаткування **каскадне** (багатосхідчасте) тощо.

Простежено, що до деяких термінів-європеїзмів і росіянізмів запропоновано й авторські нормативні, рекомендовані до вживання відповідники: **акція плюральна** – багатоголоса,

сертифікат депозитний – ощадний, *ліз-бек* – зворотний лізинг, *індосамент* – передавальний (передатний) напис, *неустойка* – безпека, *недоїмка* – недоплата, *надбавка* – надвишок, *підвишка*, *грошовий обіг* – оборот, *порука* – поручительство, *прима-вексель* – перший вексель, *процент* – відсоток, *конфіденційний факторинг* – прихований факторинг, *інфляція галопова* – галопуюча, *інфляція повзуча* – помірна, *казна* – скарбниця, *керуючий арбітражний* – розпорядник майна, *керуючий санацією*, *ліквідатор*, *клеймо* – тавро, *корзина валютна* – кошук валютний, *котування* – котирування, *емісія скарбнича* тощо.

Водночас спостережено, що в термінах або в їхніх компонентах автори дотримувалися й морфемної адаптації, що передбачає різні комбінації питомих і запозичених кореневих та афіксальних морфем, композити, ускладнені афіксацією, наприклад: *анулювання (ануляція)*; *касовий*, *авансувати*, *форс-мажорний*, *векселепримач*, *кредитоспроможність*, *структурувальний (замість структуруючий)*, *баланс передавальний (передатний)* тощо.

Показною особливістю «Фінансово-економічного словника» є те, що його автори твердо дотримуються чинного українського правопису. Це актуально з огляду на те, що безкінечний бурхливий процес розвою як фахових мов загалом, так і української мови зокрема повсякчас супроводжується відновленням необґрунтовано вилучених у різні часи питомих термінів, вилученням невдалих запозичень і скалькованих лексем, зумовлених інтерферентним впливом московської мови, переглядом правописно-стилістичних норм тощо (Харчук, 2022: 101). У передмові до всіх видань «Фінансово-економічного словника» упорядники зазначають, що під час укладання словника вони з'ясували правописні розбіжності, які з тих чи тих причин трапляються в галузевих термінологіях.

Заслуговує на неабияку увагу ще одна прикметна особливість словника – виразна презентація термінологічної синонімії та варіантності, адже саме ці явища є актуальними та найбільш дискусійними в термінознавстві, позаяк ідеальні галузеві терміносистеми, на думку деяких мовознавців, мали би бути позбавлені цих явищ.

На прикладі термінного наповнення «Фінансово-економічного словника» спостережено, що презентована термінологія насичена великою кількістю термінів-синонімів та варіантів, класично відмінних за будовою, за етимологією, за походженням, семантичними особливостями елементів, ступенем новизни, сферою вжитку, поширеністю тощо. Наприклад, *аналіз мотиваційний (дослідження мотивацій)*; *агентство рекламне власне (кишенькове, домашнє)*; *акредитив резервний (акредитив «стенд-бай»)*; *аналіз фінансовий горизонтальний (трендовий)*; *аналіз фінансовий вертикальний (структурний)*; *вексель національний (внутрішній)*; *вклад з умовою (умовний)*; *готівка електронна (гроші мережеві)*; *групи інтересів (групи економічного впливу)*; *ціна гуртова (оптова)*; *депозиційна позначка (мітка)*; *допомога благодійна (доброчинна)*; *дохід (прибуток)*; *ефект зовнішній (екстерналії)*; *жирант (індосант)*; *знижка (уцінка)*; *інструкція про відвантаження (відвантажувальне доручення)*; *кульова іпотека (іпотека відтермінована)*; *купівля на виплат (у кредит)*; *маркетинг протидійний (стримувальний)*; *найм – договір майнового найму (оренди)*; *неустойка (безпека)*; *підскарбій (скарбничий)*; *позичкодавець (договір позички)*; *працедавець (роботодавець)*, *рада банку спостережна (наглядова)* тощо. Можемо стверджувати, що презентовані у ФЕС синонімні та варіантні терміни засвідчують динамічні процеси у фінансово-економічній термінології і зовсім не суперечать законам розвитку загальнонаціональної мови.

Цікавим й актуальним з погляду сучасного мовознавства видається наявність у «Фінансово-економічному словнику» значної кількості професійної та жаргонної лексики, що зовсім не властиво класичним виданням такого типу, наприклад: «*вівця*» – біржовий спекулянт, котрий веде гру на біржі наосліп, без аналізу конкретної ситуації на ринку (Фінансово-економічний

словник, 2021, Т. 1: 241); **«відкат»** («чорне» повернення) – неофіційна назва частини грошових коштів, перерахованих на виконання робіт за певним замовленням (зокрема, й державним), яку виконавець у подяку за отримане замовлення повертає замовникові; **«вовк»** – впевнений у собі біржовий спекулянт, який завжди має власну думку про тенденції та перспективи ринку, рідко програє та отримує збитки (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 1: 268); **«кабан»** – біржовий спекулянт, який утримує впродовж тривалого періоду виграшну позицію, не фіксує при цьому прибутку (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 3); **«мертв'як»** – безнадійний кредит (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 219); **«морква»** – акції підприємства, що їх надають менеджерам і службовцям цього підприємства з метою підвищити їхню матеріальну зацікавленість в успішній роботі підприємства (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 278); **«навар»** – прибуток від торгівлі чи перепродажу; загалом прибуток, нажива, бариш (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 282) тощо. У словникових статтях автори зазначають, що ці лексеми є професіоналізмами, що, безперечно, свідчить про те, що укладачі ретельно опрацьовували фінансово-економічну термінологію, зважаючи на широке використання таких слів у мовленні фахівців економічної царини.

У рецензованій лексикографічній праці можна спостерегти й наявність широко вживаних в економічній термінології фразеологізованих термінів, наприклад: **мисливець за замовленнями** – торговий представник, який виконує функції комівояжера: знаходить потенційних клієнтів, надає їм інформацію, переконує купити товар, укладає торговельну угоду та здійснює післяпродажну роботу з клієнтами (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 245); **«комірці білі, сірі, сині»** – термін, використовуваний у західній економічній теорії та соціології для характеристики різних категорій найманих працівників. До «білих комірців» зараховують інженерно-технічний персонал, працівників розумової праці, апарату управління, конторських службовців; до «сірих» – працівників невиробничої сфери, соціальної інфраструктури; до «синіх» – робітників фізичної праці (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 76); **«подвійне дно»** – термін технічного аналізу для позначення на графіку ситуації, за якої ціна за короткий час двічі опустилася до низького рівня, а потім піднялася до попереднього значення (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 482); **«макулатура»** – безперспективні, втратні (збиткові), високоризиковані цінні папери з дуже низьким рейтингом. Мають дещо спекулятивний характер і використовуються лише для інвестування (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 201); **«м'яке приземлення»** – плавне зниження курсу валюти після його підйому до економічного обґрунтованого рівня (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 3); **«перл»** – цінний папір, вартість якого «прив'язана» до курсу твердої валюти (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 435); а також **«піратство»** у сфері інтелектуальної власності; **«парасолька»** податкова, **«парасолька»** цінова; **«мертва»** рента, **«мертвий»** капітал; **«мертвий»** ринок; **кредит «стенд-бай»**; **акцепт «мовчазний»**; **банківська паніка**; **банківський «рай»**; **«бестселер»**, **«бичачий»** ринок; **«бізнес-ангел»**; **«білий слон»**; **«білі»** комірці; **«білий»** колектор; **«блок»**; **«брудні»** гроші; **«брудний збір»**; **«вихід у народ»**; **«втеча від грошей»**; **«галаслива дуель»**; **«голод»** грошовий; **«голубі фішки»**; **гроші («брудні», «гарячі», «дешеві», «довгі», «дорогі», «короткі», «мавпячі»); ефект «стадності»; «знімання (зняття) вершків»; «золоті» точки; іпотека «молодша»/«старша»; «канікули» податкові** тощо. Автори словника для деяких термінів-фразем ставлять примітку **«біржовий жаргон»**, тим самим зазначаючи, що ці терміни зазвичай вживають у розмовному стилі.

Показною особливістю рецензованого словника є також і те, що в ньому можна доволі часто спостерігати розлогі енциклопедичні визначення до низки термінів, інформативні таблиці, схеми, графіки, класифікації, термінологічні словосполучення з поданням відповідної

абрєвіатури, часто унаочнені емблемами і знаками, що рідко побачиш у словниках такого типу. Це дає змогу всім користувачам видання більш детально ознайомитися із демонстрацією визначення термінів.

У лексикографічній праці також презентовано загальноживані слова і загальнонаукову термінологію, але лише з визначенням фінансово-економічного терміна, наприклад: **ордер** – 1) документ на здійснення певної операції з грошовими коштами чи товарно-матеріальними цінностями; 2) сертифікат, який дає його тримачеві право купувати цінні папери за наперед узгодженою ціною упродовж певного періоду. О. зазвичай випускають разом з акціями для того, щоб залучити інвесторів до нового випуску (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 393); **манто** – пояснювальний текст акції, облігації (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 201); **панель; паркування (паркінг)** – 1) тимчасові інвестиції в безпечні активи; 2) переоформлення акцій на ім'я іншої особи з метою приховування реального власника (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 415); **позиція** – 1) ситуація на біржі, яка характеризує стан щодо незавершених строкових угод; 2) цінні папери та інші фінансові активи, якими володіє банк чи брокер; 3) кількість однакових акцій у портфелі цінних паперів; 4) доручення на купівлю та (чи) продаж акцій у процесі їхньої реалізації на біржі; 5) різниця між активами та зобов'язаннями банку (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 489); **модифікація** – в обліку – бухгалтерське проведення, внаслідок якого змінюється валюта балансу (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 271); **публіка** – дрібні біржові спекулянти, непрофесійні біржові торговці (Фінансово-економічний словник, 2021, Т. 2: 604) тощо.

Отже, можна ствердно зазначити, що серед значної кількості галузевих економічних лексикографічних праць найбільш ґрунтовним, фундаментальним словником, що характеризується постійним пошуком укладачів, чіткістю й унормованістю словникових статей, правильністю використання економічних терміноодиниць, що, безперечно, сприяє систематизації та стандартизації економічної термінології, по праву можна вважати «Фінансово-економічний словник» авторства А. Загороднього і Г. Вознюка. Позаяк ця лексикографічна праця охопила проблематику низки економічних наук, вона буде цінною для фінансистів та економістів підприємств різних форм власності, працівників банківських установ, податкових адміністрацій, страхових організацій, підприємств, термінознавців, викладачів, студентів, а також усіх, хто цікавиться сучасними фінансово-економічними проблемами.

Література:

1. Вознюк Г., Наконечна Г. Чужослови в системі української фінансово-економічної термінології: проблеми адаптації. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2016. № 842. С. 48–50.
2. Полюга Л.М. Українська мова у процесі духовного відродження українського народу (про збереження і тяглість національної свідомості). *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність* : збірник наукових праць / Ред. кол.: Я.Д. Ісаєвич (гол. ред.), В.І. Горинь, Я.В. Закревська, М.М. Ільницький, М.В. Кашуба, Б.С. Крива, Ю.Ю. Сливка, Ф.І. Стеблій. АН України. Інститут суспільних наук. Вип. 1. Київ : Наукова думка, 1992. 228 с.
3. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. Четверте видання, доопрацьоване та доповнене. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. Том 1 (А–Й). 604 с. Том 2 (К–П). 608 с. Том 3 (Р–Я). 480 с.
4. Харчук Л.В. Лексикографічне опрацювання фахового мовлення економістів крізь призму галузевого словникарства / Литвин О.Г., Комова М.В., Харчук Л.В., Кухарчичин, М.І., Гнатюк М.В. Термінна та діалектна лексикографія: контекст сьогодення : монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. 216 с.

References:

1. Vozniuk, H., Nakonechna, H. (2016). Chuzhoslovy v systemi ukrainskoi finansovo-ekonomichnoi terminolohii: problemy adaptatsii [Foreign words in the system of Ukrainian financial and economic terminology: problems of adaptation]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». Seriiia «Problemy ukrainskoi terminolohii»*. № 842. Pp. 48–50 [in Ukrainian].
2. Poliuha, L.M. (1992). Ukrainska mova u protsesi dukhovnoho vidrozhennia ukrainskoho narodu (pro zberezhenntia i tiahlist natsionalnoi svidomosti) [The Ukrainian language in the process of the spiritual revival of the Ukrainian people (on the preservation and continuity of national consciousness)]. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist: zbirnyk naukovykh prats / Red. kol.: Ya.D. Isaievych (hol. red.), V.I. Horyn, Ya.V. Zakrevska, M.M. Ilnytskyi, M.V. Kashuba, B.S. Krysa, Yu. Yu. Slyvka, F.I. Steblii. AN Ukrainy. Instytut suspilnykh nauk. Vyp. 1. Kyiv: Naukova dumka, 228 p.* [in Ukrainian].
3. *Finansovo-ekonomichnyi slovnyk (2021) [Financial and economic dictionary] / A.H. Zahorodnii, H.L. Vozniuk. Chetverte vydannia, doopratsovane ta dopovnene. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniky. Tom 1. (A–I). 604 p. Tom 2 (K–P). 608 p. Tom 3 (R–Ia). 480 p.* [in Ukrainian].
4. Kharchuk, L.V. (2022). *Leksykohrafichne opratsiuvannia fakhovoho movlennia ekonomistiv kriz pryzmu haluzevoho slovnykarstva [Lexicographic processing the professional speech of economists through the prism of economic branch dictionary] / Lytvyn O.H., Komova M.V., Kharchuk L.V., Kukharchyshyn M.I., Hnatiuk M.V. Terminna ta dialektna leksykohrafiia: kontekst sohodennia: monohrafiia. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniky, 216 p.* [in Ukrainian].

Рецензія надійшла до редакції 01.07.2024
The review was received 01 July 2024